UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato in primam Digesti Veteris Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Familiæ erciscundæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96393

Visual Library

a intelligat, vide qđ notāt doc. in d. l. oib⁹. Dicūt † aūt qdā, vt tāgit gl. q̄ vēditor pōt eſſe teſtis, in cauſa rei vendite. Sed veritas eſt, q̄ hec lex hoc nō dt, nā hic nō dr, q̄ ſtet teſtimonio dn̄i vēditoris, ſed dicitur, qđ fines debēt poni ſm qđ dn̄s demonſtrauit, tēpore quo vendidit. Per quem autem probatur q̄ ipſe ſic vendidit, non dicitur hic. De hoc in l. teſtium. C. de teſtibus.

---

a Familiæ erciſcundæ.[a] Rubrica II.

ADDITIO.

a P.PAV.P. ¶ Familie erciſcunde. Pro intelligentia eorū q̄ hic dicunt vide Iaſ. in §. quedā. verſi. extra gl. ad complementum. Inſti. de act. ⁊ ibi ēt qn̄o poſſidēs poſſit hanc actionē intentare vł actionē cōi diui. Itē qn̄o h̄ exceptio ſit in ſpecie opponēda, vide Alex. in cōſi. ccxiij. in fi. in ij. volu. ⁊ an agens cōi diuid. audiatur oppoſita tali exceptione, quādo ſuper rei vēdicatione lis nōdū erat ichoata, vide Soc. in l. fundū. ſ. de excep. in vj. no.

LEX I.

1 ☞ Familie erciſcunde actio fuit introducta ex lege duodecim tabularum, ⁊ oritur ex quaſi contractu.
Qui negat coheres, non agit hac actiōe, nec cōmuni diuidūdo.
2 Communi diuidundo in iudicio opponitur exceptio dominij.

a
1 HEc actio. [a] No. optimā gl. hic poſitā. ¶ No. q̄ hec actio † fuit introducta ex l. duodecim tabularū, ſʒ vt gl. dicit, oritur ex quaſi ꝯctu diuiſionis, ſed vt gl. dicit, ille q negat coheres nō pōt agere, vt hic; ⁊ idē in cōi diuidūdo. q̄ intelligo ſi hec exceptio opponat l. ij. cōi diui. ⁊ l. ſi mācipiū. §. j. ſ. de eui. ⁊ ibi no. ¶ Itē no. q̄ lʒ qs poſſideat, dʒ ꝑbare ſe coheredem eſſe. ¶ No. iſtā l. qꝛ vides q̄ in fa. erc. iudicio opponitur exceptio, q̄ nō eſt hr̄s, ⁊ hoc
2 qn̄ vnus totā hereditatē poſſidet. † Itē in cōi diui. iudicio opponit exceptio dn̄ij, q̄ nō eſt dn̄s, ⁊ iō deuenit ad rei vēdicationē, lʒ in ciuitate iſta illa exceptio nō admittat. Rō eſt qꝛ h̄ ſunt iudices ſup iſtis iudicijs. fa. erc. ⁊ cōi diui. vnde illi hic non admittuntur, quoniam tunc iret ad iudicem poteſtatis, vel capitanei, cum ipſi non poſſint de hoc cognoſcere.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Hec actio. Ad intellectum hui⁹ l. vide Bald. in l. non ignorat. C. q accu. ⁊ ad intellectū huius l. quando qs negat coheres, quare ⁊ quomodo non poſſit agere fa. erc. vide Bal. not. in l. nō epiſtolis. C. de prob. in ver. ſed Nic. ⁊ ibi etiā ponit an ſi neuter heredum poſſideat, veniāt tales res nō poſſeſſe in hoc iudicio, alleg. tex. cum glo. no. in l. ſed ⁊ ſi vſu. eo. tit.

LEX III.

a PLane. [a] Tex. ibi, ꝓcuratorio noīe. ¶ Not. qđ qn̄ qs intētat actiōes directas ſibi ceſ-
b ſas, opʒ q̄ intētet nomine cedentis actiones. ¶ Itē no.[b] q̄ vr̄ ꝯſtitutus ꝓcurator in rē ſuā propter hec verba. Ad quod facit l. qui quadringēta. in prin. ad Trebelli.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Plane. Et hanc gl. dn̄ allegat l. ſi ſpōſalibus. multū pōderat Ang. ſ. ꝑ emp. in l. j. qđ ille q emit rē a dn̄o non poſſidēte, caueat ne petat ſe declarari dominū, ⁊ rem ſibi reſtitui, ſed petat declarari venditorem fuiſſe dominū, ⁊ rem ſibi agēti reſtitui, qꝛ ex eo q̄ ipſe nunquā poſſedit, non habuit dominiū ſecundum eum, ⁊ vide Bar. in l. qui ſtipendia. C. de procu.
b ALEX. ¶ Itē no. per Bar. ⁊ doc. in l. in prouinciali. §. ſi ego. de ope. no. nun. ⁊ d. l. qui quadringenta. ⁊ ibi doc.

LEX VII.

SI heres. Victoria eius, qui putatur eſſe heres inſolidū prodeſt ei, ad quē apparet hereditatem ex poſt facto pertinere. h. d.

LEX XIII.

ALienationes. In iudicijs alienationes voluntarie ꝓhibite ſunt ſecus in neceſſarijs, ⁊ hoc ſtatim poſt controuerſiā mo-
a tā. h. d. Not.[a] quod in iudicijs vniuerſalibus prohibetur res alienari mota controuerſia vt in hac gl. ⁊ l. diuus. de peti. here. ⁊ ibi dixi.

ADDITIO.

a P.PAV.P. ¶ ¶ No. vide Rom. conſi. cvij.

LEX XVIII.

HIs conſequenter. Contra agētes fam. erc. nō poteſt obijci q̄ hereditas pertineat ad fiſcū, qꝛ ipſe eſt indignus per coheredem. h. d.

a §. Sed an. [a] Nota iſtum tex. cū gl. que diſtinguit ipſo iure, vel per ſentētiā, q̄ facit ad queſtionem. Statutū eſt hic, q̄ debeat fieri inſinuatio teſtamenti.
b Itē q̄ fiat aſſignatio in cataſtro, [b] modo quidā non inſinuauit vel nō aſſignauit in cataſtro ciuitatis Peruſij, ⁊ petit aliquā hr̄ditatē, vel petit rē quā nō aſſignauit in cataſtro, obijcit exceptio, q̄ nō fuit inſinuatū teſtm̄, vel q̄ iſta poſſeſſio non fuit aſſignata in cataſtro, nūquid poſſit? Reſpon. per iſtam gl. q̄ ſi ... dem ſtatutū priuat eum ipſo iure, tunc poteſt obijcere, q̄ ... q̄ nō habet ius petendi, ⁊ bene. Si aūt non priuat ipſo iure ... per ſententiam, tunc cum non ſit amiſſum dominiū, ſibi obijci-
* re non poteſt, vt hic, qđ no. multum.*

ADDITIONES.

a P.PAV.P. ¶ Sed an. Circa exceptionē indignitatis de qua iſta gl. vide Alex. conſi. ccxliij. vide Bar. conſi. lxx. ... generales. ſi de feu. fue. contro. Itē deciſionē iſtius gl. ... ptio indignitatis nō apponit niſi in fiſco, ⁊ limita ſolū ... re in hereditate in qua poteſt eſſe lucrū ⁊ dānum, ⁊ ... agnitio fiſci, ſecus in re particulari, in qua non poſſit ... crum, qꝛ acquirit ipſo iure, vide Bar. in l. fi. in fi. ſ. de ... cau. ⁊ ibi Moder. Item non procedit vbi confiſcatio ... iure, vide Barb. conſi. lij. vol. iiij. in ſecundo. dub.
b ALEX. ¶ Aſſignatio in cataſtro. Si ſtatutum dt, q̄ qs ... inſinuare teſtm̄, vel debeat ponere res in cataſtro, ⁊ nō ... ipſo iure perdat dominium, facit qđ no. Bar. in l. eius ... latorem. in prin. de iure fiſci. ⁊ in l. vniuerſa. C. de precib. ... fe. ⁊ in l. ſi ita quis. §. ea. de ver. obli. ⁊ in l. cōmiſſa. de publi... q̄ qs poſſit obijcere de iure tertij. Et ad huius tex. ⁊ gl. ... ctum vide Bar. in l. fi. in fi. ſ. de ꝯdi. ſine cau. Et vide de iſta ... cū gl. no. alle. per Bal. ⁊ Imo. in l. ex facto. §. Iulius ... de vul. ⁊ pup. Et hanc glo. q̄ nullus poteſt referre queſti... q̄ res ſit cōfiſcata niſi fiſcus, ſequit Bal. in l. j. C. in quib. ... inte. reſti. nō eſt neceſ. in fi. Et ad iſta vide qđ no. Bal. in l. ... iuxta hoc querit. C. de ſer. ¶ Adde Bal. conſi. cccvij. lib. iii. ibi, an cū dn̄iū trāſfert in fiſcū quanto tempore preſcribatur.
* CLAV. ¶ Multum. Et vide Bal. allegantem iſtam gl. in c. que in eccleſiarum. de conſtitu. ⁊ l. ex facto. ſ. de vulga. ⁊ Oldr. conſi. cxxxiij. in ſexto dub.

a §. Sed ⁊ cum monumētum. [a] Intelligo iſtum §. q̄ quando vnus ex coheredibus tradidit partē ſuā coheredi, vt faceret monumentum, nam ex hoc pacto oritur actio preſcriptis verbis.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Sed ⁊ cum monumētū. Sʒ Bal. aliter vr̄ intelligere in rub. C. res inter alios acta. circa prin. vcʒ, q̄ quaſi contract⁹ oriatur inter heredem ⁊ defunctū, ⁊ adde Bal. in l. j. C. ... peti opor. ⁊ ibi etiam quid in legatario.

§. Celſus. Hic videt caſus q̄ ille qui miſſus eſt in poſſeſſionē ex primo decreto non teneat ... dere de poſſeſſione, niſi ſibi ſoluatur. ibi, niſi inſolidū ei, ... ꝯtrium videtur. C. de bo. au. iud. poſ. aut. ⁊ qui. Dixi in l. ſi ... nie. in fi. vt in poſ. leg. Dixi plene in l. ſi finita. §. j. ſ. de dam. ...

LEX XX.

a SI filia. [a] Qui onera matrimonij ſuſtinet, ... dotē percipere. h. d. Glo. querit ... rō q̄ petitio hereditatis pluries intentat. fa. erc. ... niſi ſemel. Et reſpondet ſolenniter. Dic vt in ea.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si filia. Nota multū iſtā legem §. j. qꝛ eſt caſus ...

LEX XXI.

1 ☞ Fratres non tenentur expenſis ſuis facere finire ſtudia fratris mortuo patre, quem pater incipit facere ſtudere.

SI vni ex heredibus. alias et
a
1 §. Idē ſcribit. [a] Ex hoc §. ... q̄ † ſi pater ... cere ſtudere filium, ⁊ mortuus eſt, q̄ fratres debe... ſtudere vlterius ſuis expenſis. De quo per eū in l. ... mu. ⁊ hono. ⁊ l. Lucius. ſ. ad municip. Ego deter... rium in l. j. §. nec caſtrenſe. ſ. de colla. bono. Ratio qꝛ pater non erat obligatus perficere. arg. huius tex. qui dicit, qꝛ ... tris, ⁊c. quod tene menti, ⁊c.

ADDITIO.

a ¶ Idem ſcribit. Vide Alex. conſi. cxlij. ſecundo volu.

LEX XXIII.

ITē Labeo. alias incipit, Si vnus
In gl. ſuper ver. ſi pure. ibi, ſaluo. qđ ſ. dicā. Iſta ... alleg. doc. in l. terminato. C. de fru. ⁊ lit. expē. ... iudex poſſit reſeruare ſibi taxationem expenſarum.

LEX XXVI.

HEredes. No. ſingulariſſimã legem a capite vſqꝫ ad finẽ. Et plus iuris hꝫ iſta lex, quam totus iſte titulus.

a §. De pluribus. a No. qꝺ quando eiſdem contra eundem competũt plures actiones ex diuerſis cauſis, ſimul poſſunt proponi. l. nõ eſt nouũ. de actio. empti. ⁊ ibi nota.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ §. De pluribus. Adde c. ex parte decani. de reſcr. ⁊ l. cum duo. §. ſi plures. ĩ. pro ſoc.

a §. Non tantum. a Nota quod in rebus cõibus incidenter dicitur culpa leuis non adhibere eam diligentiam, quã adhibet in ſuis. l. ſocius ſocio. ĩ. pro ſocio. ⁊ Inſti. de ſocietat. in fi. ⁊ Intellige vt dixi in l. quod Nerua infra alleganda. In aliȷ̃s vero cõtractibus ⁊ cauſis leuibus dicitur illa non facere, que diligens paterfamilias feciſſet. Et ex his habes modum formandi articulos ad ꝓbandum culpam leuem. Dic vt ſ. ad l. Aquil. l. ſi putator. declaraui plene in l. ꝙ Nerua. ĩ. depoſiti.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Nõ tantũ. Limita notabiliter vt per Bar. in l. quod Nerua. ĩ. depoſiti.

LEX XXVII.

a b IN hoc iudicio. a Sententia nõ poteſt pro parte valere. b hoc dicit. ¶ Opp. de l. ij. §. dubitandũ. ſ. eo. Solu. hic debet cõdemnare ⁊ abſoluere litigantes, non eos, q non litigauerunt. ¶ Querit glo. quid ſi aliquis nõ fuit in iudicio, an in eius perſona debet fieri cõdemnatio? Gl. dicit quod ſic, per tex. qui dicit, in omnium. Gl. poteſt dicere verum, ſi fuerit citatus. Pro quo facit l. ij. §. finium regun. ¶ Opp. de l. ſi filia. §. familie. ſ. eo. vbi alique res poſſunt remanere indiuidue. So. poteſt iudex omittere in diuiſione partem rerum, non partem perſonarum. Cetera dic vt in gl.

ADDITIONES.

a POMA. ¶ In hoc iudicio. Vide Feli. ca. cum inter. de re iudi. Cardi. conſi. xxix.

b ALEX. ¶ Pro parte valere. Et de materia, ⁊ intellectu ⁊ limitatione huiꝰ legis vide late per Bar. in l. j. C. ſi aduerſus rẽ iudicatam. ⁊ in l. ſi cõſtãte. §. ſi. ſol. matri. Et vide Bar. in l. de vno quoqꝫ. in prin. de re iud. ⁊ l. ſtipulationũ alie. §. ſi. de ꝟb. oblig. ⁊ l. apud Celſum. §. item queritur. ĩ. de doli ⁊ met. exceptio.

LEX XXX.

1 Hypothecata res venit in iudicium famil. erciſcunde.
2 Heres, cui pignus adiudicatum eſt, pro qua parte condemnabitur coheredi, ⁊ vide nu. 7.
3 Hypotheca ceſſa, an videatur ceſſa perſonalis.
4 Solutio partis quando admittatur.
5 Creditor, qui emit rem obligatam, vel eius partem, quaꝫ actionem habeat.
6 Cõtrahẽti ex neceſſitate magis fauetur ꝙ ꝯhenti ex volũtate.
8 Creditor in pignore eſt quaſi procurator debitoris.
Vſufructuarius eſt quaſi procurator, item colonus eſt quaſi procurator domini.
9 Coheres pro quod ſoluit quod coheredi debebatur, ⁊ pro eo quod ſoluit plus, agit cõtra debitorem pignoratitia cõtraria.

SI pignori res. Lex iſta difficilis eſt in tex. gl. tamen habet materiam paruam, ⁊ in ea iuriſconſultus ponit decẽ dicta, ⁊ ideo, qꝛ multa ſunt, non recipiet congruam ſummationem. Ponamus ergo caſum per particulas. ¶ Queritur a Iuriſconſulto, vtrũ res data pignori defuncto veniat in iudicium fam. erci. Reſpond. Iuriſconſultus quod venit ad iudicanda, non diuidenda, ⁊ hoc primo. Sequitur verſi. ſed is, cui adiudicabitur, ⁊c. Sed queritur, ad quid erit condemnãdꝰ ille heres, cui pignus adiudicabitur, aliȷ̃ coheredi, q parti ſuccedit? Reſpondetur, quod condemnabitur pro parte. h. d. non aperit pro parte debiti, vel pro parte eſtimationis rei vel qualiter. ¶ Sequitur verſi. nec cauere. ⁊ queritur vtrũ heres, q cedit parti ſue debeat cauere heredi ſoluenti, cui ſit adiudicatio, ipm indẽnem futurum aduerſus debitorem, qui pignꝰ obligauit. ⁊ reſpondetur quod non. hoc dicit. ¶ Sequitur verſi. qꝛ pro eo. Quero que eſt ratio quod non dꝫ ei caueri. Reſpondetur, iſte cui pignus eſt adiudicatum, aſſimilatur poſſeſſori conuẽto hypothecaria, qui noluit rem reſtituere, ſꝫ ſoluit litis eſtimationem, ſubaudi cui nõ dꝫ caueri. l. ⁊ ex diuerſo. §. petitor. ſ. de rei vend. ⁊ de condi. fur. l. ſi ſeruꝰ. §. cauere. ita nec hic debet caueri. ¶ Sequitur in tex. pro eo dedit, ⁊c. ſequitur, vt ⁊ is, q obtulerit, ⁊c. Queritur a Iuriſconſulto, probetis mihi ꝙ iſte ſit ſimilis ei, qui ſoluit litis eſtimationem. Reſpon. ꝙ hoc probat per effectum, vt ſicut is, qui obtulit litis eſtimationem aduerſus dominũ vendicãtem eſt tuendus exceptione, niſi reſtituat ſibi qꝺ ſoluit, ita iſte tuendus ſit. h. d. ¶ Sequit verſic. ꝯ quoqꝫ. Iſte verſi. legitur pluribus modis, pono caſum magis clarũ, ſm Pet. alr ꝙ gl. Dictũ eſt ſupra, ꝙ repellit vendicantẽ exceptione, niſi reddat qꝺ ſoluit. In hoc eſt ſimilitudo inter eum, qui obtulit litis eſtimationem, ⁊ eum cui res eſt adiudicata. Querit, vtrũ aliqua ſit diſſimilitudo? Reſpondet Iuriſcõſultus ꝯ quoqꝫ. hoc eſt, ſicut diximus in ſimilitudine, ita pono diſſimilitudinem. Nam iſte, cui pignus eſt adiudicatũ, non cogitur reddere pignus pro ea parte que ſibi adiudicata eſt, niſi debitor totũ recolligat, ⁊ ſoluat totũ, qꝺ iſte heres dꝫ habere ⁊ qꝺ reddit coheredi, etiã ſi vltra debitum dedit. h. d. ¶ Seqt verſi. nõ idem. Dictũ eſt ſupra, ꝙ debitor tenetur reddere coheredi, cui res adiudicata eſt, etiam ſi ſoluit vltra debitũ. Quero quid erit ſi coheres emit a coherede ſponte ſoluente? Rũdet tunc non eſſe idem. Non enim conſequi poterit vltra veruꝫ debitũ, qꝺ pro debitore ſoluerit. h. d. ¶ Sequitur ver. adiudicatio em. Quero q̃ eſt rõ diuerſitatis inter adiudicationem, ⁊ emptionem? Reſpõdetur ꝙ adiudicatio eſt neceſſaria, emptio eſt voluntaria. h. d. ¶ Sequitur verſi. niſi obȷ̃ciat. Iſta exceptio refert ad illud qꝺ dictũ eſt ſ. eo. in ver. contra quoqꝫ. vbi dicitur ꝙ totum debet conſequi, quod ſoluit, etiã ſi vltra debitũ. Nã ꝯ illud inſtatur, quid enim ſi animoſe licitatus eſt, ⁊ dedit coheredi multo plus ꝙ debebat? Certe non videtur hoc nocere debere debitori. Ad hoc reſpondet, ꝙ ſi obȷ̃ciat coheredi ſoluẽti, iudex debebit hoc examinare, poteſt enim eſſe ꝙ animoſe licitatꝰ eſt, ⁊ tũc ei nõ reſtituatur, ⁊ poteſt eſſe ꝙ vtilr fecit. forte ſi coheres ſuus erat talis perſona, ꝙ ſi apud euꝫ pignus remãſiſſet, perdidiſſet, ⁊ tũc ſi aliquid plus dedit, vt pignꝰ apꝺ eum remaneret, vtiliter fecit, ac ſi debitor ipſe feciſſet per ꝓcuratorẽ ſuũ, ⁊ ideo tũc ſibi debebit reſtitui. h. d. ¶ Seqnit verſ. vt ⁊ is. Vidi, ꝙ ille, cui res eſt adiudicata, habet retentionẽ rei ꝓ eo qꝺ ſoluit coheredi. Quero, an habeat petitionem? Reſpõdet Iuriſconſultus, pro predictis omnibus nõ ſolũ habet retẽtionẽ, ſed etiã hꝫ petitionẽ ꝯ debitorẽ pro omnibus impẽſis factis in re, neceſſario, vel vtiliter. h. d. ¶ Per illud quod dicit ſm, ⁊ propter dictionẽ, ⁊ innuit etiam pro eo qꝺ ſoluit actionem. Habes modo oẽs decem caſus huius legis. Or examinemus omnes decem caſus per ordinem. ¶ Circa primã partem
1 quero, dicitur hic. Si res pignori data eſt, querit qd ſi eſt hypothecata, ita ꝙ nõ tradita defuncto, an veniat iudicio famil. erciſcun. Rũ. ꝙ ſic, arg. l. ⁊ non tantũ. in prin. ſ. de peti. here. nihil enim indiuiſuꝫ debet relinquere iudex, cũ iſtud iudiciũ ampliꝰ ꝙ ſemel interponi nõ poſſit. ſ. e. l. ſi filia. §. famile. ¶ Venio ad
2 ſecundam partem, ⁊ quero pro qua parte condemnabitur heres, cui pignus eſt adiudicandũ? Gl. dicit ꝓ parte debiti non pro parte eſtimationis rei, vt ĩ. ti. proxi. l. cõmuni diuidũdo. §. inter eos. Tu vero latius dicas: nam vt videbitis in ver. qꝛ ꝓ eo. Iſte aſſimilat ei, qui ſoluit litis eſtimationẽ, ⁊ iõ diſtingue, aut iſte coheres, cui adiudicatur, cogitur ſoluere litis eſtimationẽ inuito iudice, forte qꝛ iudex volebat dare alteri, ⁊ ipſe recuſabat, ⁊ fiet eſtimatio in parte ſm eſtimationẽ rei. l. ſi inter. §. ſi. ĩ. de pigno. Nã quaſi quilibet extraneus condemnat. Si vero hoc non fiat ex eius contumacia, tũc aut pignus valet plus, ꝙ debitũ, ⁊ fiet eſtimatio pro parte debiti. d. §. inter eos. ⁊ ĩ. de pign. l. ſi fundus. §. ſi duo. Aut pignus valet minus, ⁊ dubium eſt forte ne debitor ſit ſoluendo, ⁊ tũc eſtimabitur quãtũ iſtud ius vꝫ, qꝛ forte eſt minus debito. l. j. §. ſi heres. ĩ. ad Tre. ⁊ pro parte illius fiet cõdẽnatio, arg. iſtius legis. ¶ Sequitur tertia pars, ſ. hic, ꝙ nõ dꝫ caueri coheredi de indemnitate. Quero, quis eſt ille, qui nõ dꝫ cauere? Tex. nõ aperit. Gl. legit duobus modis. Primo ꝙ hic loquitur de coherede, q ceſſit parti ſue, vt nõ caueat coheredi ſoluenti. ⁊ ſm iſtam poſui caſum. que eſt vera. Aliȷ̃ ponũt in coherede, qui ſoluit, cui res eſt adiudicata, vt nõ debeat cauere coheredi, ne conueniatur pignoratitia. Iſtud non placet gl. ⁊ bene, qꝛ imo cauere debet, vt ſ. eo. l. ſi filia. §. hoc amplius. ¶ Sequitur quarta pars, ſcꝫ verſi. qꝛ pro eo et quinta, iſte due ſunt clare. ¶ Venio ad ſextam partẽ, ſcꝫ ad verſi. contra quoqꝫ. ⁊ iſte verſi. legitur in gloſ. duobus modis, aliter ꝙ poſuerim caſuꝫ. Primo, vt hic dicatur. ꝙ ſicut ſupra dictum eſt, ꝙ ille qui obtulit pecuniam, nõ habet actionem cõtra heredẽ, vt caueat, ita hic, ſi ceciderit a poſſeſſione, habet hypothecam pro vendicando toto fundo, qꝛ ꝑ adiudicationẽ videtur ſibi ceſſa hypotheca, ⁊ ſi non videretur ceſſa, cogeretur coheres ei cedere. Ita dicit gloſſa. Vide eam, ⁊ apoſtillam: quia eſt difficilis aliquantulum offerenti, id eſt, coheredi, qui

quanti

q̄ntitatē dedit pro adiudicatione. Sequit̄ in gl. ſed ad quid, hec lex nō aperit, ⁊c. vbi eſt ſimile, ſcʒ caſui p̄dicto de eo q ſolu. t litis eſtimationē. Iſta lectura eſt vera in ſe, tamē non congruit litere, q2 etiā ſi adiudicatio non eſſet facta, nec pro parte alterius ſoluiſſet, haberet tamē hypothecam. ¶ Quero q̄d
3 de perſonali? Dicit gl. † ⁊ aduerte, non eſt dubiū, ꝙ ceſſa perſo
a nali, videtur ceſſa[a] hypotheca. Sed de hoc dubito, an ceſſa hypotheca videat̄ ceſſa perſonalis? Gl. videtur dicere ꝙ ſic, arg. l. ſi. C. de ann. exce. vbi ſi fit interruptio ſuper hypotheca, fit ſuper principali. Videte, domini, qn̄q3 poteſt cedi hypothecaria ſine perſonali, vt dixi in l. j. §. cum predium. de pign. Qn̄q3 cedi non pōt, ⁊ tunc in dubio qui cedit hypothecam, videt̄ cedere perſonalem, q2 qui vult vnū, videtur velle omne id, ſine quo ad illud perueniri non poteſt. l. illud. de acqui. hered. ⁊ l. cui iuriſdictio. de iuriſd. om. iud. Alio modo legitur in gl. vt hic non loquatur de actione hypothecaria, ſed de perſonali, hoc eſt, q̄d coheres, qui ſoluit poſſit, repetere quod ſibi debet, ⁊ quod debebat coheredi, ⁊ etiam plus, ſi plus ſibi ſoluit. Iſta lectura vera eſt in ſe, ſʒ nō eſt neceſſaria, q2 hoc de actione danda ponitur in fine legis. Pono ergo hic caſum, vt poſui legendo literaʒ, ꝙ hic loquatur de retentione, habet enim retentionem ꝑpter id,
4 quod plus ſoluit. Et eſt aduertendum, † ꝙ ſi debitum eſt ex diuerſis cauſis, admittatur ſolutio partis. l. vlti. j. quib. mo. pig. vel hypo. ſol. Tn̄ vbi ab initio cauſa fuit vna, q2 vnum debituʒ defuncto, q̄ poſtea fuit diuiſa inter coheredes, p l. xij. tab. poſtea iterū fuit vnita per adiudicationē, non admittat̄ ſolutio par
* ticularis, vt hic, q̄d no. * Et hoc q2 iſta vnio fuit facta ex neceſſitate, ſecus ſi ex voluntate, vt in ſeq. reſpon. Tenendo tamen in hoc ver. lectu. gl. quod hic loquatur de actiōe, quero qua actione aget coheres, q ſoluit? Gl. hic ſol. ego examinabo in fine huius legis. ¶ Sequitur ſeptima, ſcʒ ver. non idem. Iſte ver. legit̄ in gl. quinq3 modis. Primo vt loquat̄ alio mō, q̄ in precedēti, qn̄ creditor emit a ſocio debitoris, non a coherede, ⁊ cum creditore ſuo, quod licet in ſe ſit verum, non tamen eſt veroſimile, ꝙ Iuriſconſultus ita tranſgrediatur. Vnde alij dicūt, ꝙ loquatur eodem caſu, quo ſupra, qn̄ coheres emit a coherede. Et ita iſta ſubdiuiditur in quatuor lecturas. Primo ſic, dictū eſt ſ. ꝙ vbi eſt adiudicata, habet actionem ꝑ toto, ſecus vbi ſpōte emit. Iſtud reprehendit gl. per l. emptor. ſ. de rei vendi. certe iſta nō vr̄ bona reprehenſio. Nā illa dicit, ꝙ emptor habet retentionem pro eo quod ſoluit, nō ꝙ habeat petitionē, vnde iſta poteſt ſuſtineri. Secundo modo legitur, dictum eſt ſupra ꝙ ille, cui res adiudicata eſt, repetit totum, etiam ſi plus ſoluit, q̄ debetur coheredibus, ſm gl. vbi retinet pro toto, ſm lecturam quam dedi. Sed qn̄ ſponte emit, tunc non poteſt petere, nec retinere, niſi pro eo ſolo quod coheredi, a quo emit, debeatur, nō ꝑ illo pluri, ⁊ iſtam lecturā tenet gl. iſtam etiam tenui ponendo caſum. Tertio modo legitur, vt iſtud, non idem, ⁊c. diſputando dicatur vt in gl. que clara eſt. Iſta lectura eſſet vera in ſe, ſi feciſſet hoc exprimendo ꝙ volebat prouidere creditori, ⁊ ei⁹ negotiū gerere, quod in dubio non preſumitur, magis enim gerit ſuum negotiū, q̄ debitoris. l. ſi prior. §. i. j. q potio. in pig. hab. Quarto modo legitur in gl. ibi, poteſt etiam iſtud dici ſecundū Azonem ꝙ hic nō loquatur in coherede vendēte ius pignoris, ſed in coherede vendente rem iure creditoris, quo caſu extinguitur debitum, tamen coheres emēs tenetur reſtituere, ſicut fideiuſſor emens, vt gl. dicit, que lectura etiam vera eſt in ſe, nō tamē cōgruit litere, q2 in alio caſu loqueretur quā ſupra. Pro
5 declaratione ergo † huius partis, ⁊ eorum que dicta ſunt, diſtingue. Aut ille, qui habet rem obligatam, emit partē rei, aut ius pignoris pro parte, quaʒ habebat alius. Primo caſu, aut emit ab extraneo, non a concreditore ſuo, ⁊ tunc pro eo, q̄d dedit vendenti. contra debitorem nullam habet actionem, niſi ſecundum modum, qui ponitur in l. cōmuni diuidundo. in ſi. j. tit. j. Aut emit a coherede ſuo vendente iure creditoris, ⁊ habet locum quod hic dicitur ſm vltimam lecturam. Secūdo caſu, qn̄ emit ius pignoris, aut vult experiri cōtra debitorem, ſeu retinere pro eo tantum, quod debebat illi a quo emit, ⁊ poteſt. l. emptor. ſ. de rei vend. ⁊ C. de pignor. l. in ſumma. maxime tenendo opi. quam ſupra dixi, quod ceſſa hypothecaria, videt̄ ceſſa perſonalis. ⁊ h̄ glo. ita procedit ſecundum primam lecturam iſtius ſecunde lecture. Aut vult repetere ſeu retinere pro eo quod vltra dedit, quam deberet, ⁊ tunc aut iſtā emptionē fecit pro ſe, vel ſimpliciter, quod idem eſt. l. ſi prior. §. j. j. de pig. ⁊ nō poteſt retinere, nec agere pro illo pluri, ſm ſecundam lecturam iſtius ſecunde. Aut hoc fecit gerendo debitoris negotium, ⁊ tūc poteſt, ſi vtiliter fecit, vt hic ſm tertiam lecturā. ¶ Venio ad vſ.
6 adiudicatio. † ex quo nota, ꝙ magis fauemus ei qui contraxit ex neceſſitate, q̄ qui contraxit ex volūtate. Simile in l. qui erat. j. eod. l. cum poſtulaſſem. de dam. infec. ⁊ ſ. qui ſatiſ. cog. l. ſi fide
7 iuſſor. §. ſi neceſſaria. ¶ † Sed iuxta hoc quero, vtrū quod [...] ctum eſt de adiudicatione, habeat locū in eo, q ꝓuocauit ad [...] uiſionem. Videtur ꝙ non, vt l. ⁊ ideo. in prin. j. de condi. [...] ſi pupillorū. de reb. eo. Contrarium tenēt doct. nam eo ipſo [...] agit, agit ex quadam neceſſitate, ſcʒ cauſatiua, vt conſequa[...] ſuum. l. ſi. j. de ſepara. Non ob. l. ⁊ ideo. q2 ibi requiritur [...] tas preciſa, q2 iam non damnificatur, cum dominium rei [...] re deſierit. hic vero ſufficit neceſſitas cauſatiua, ne dam[...] Et eodem modo forte in l. ſi pupillorum, ſufficeret cauſatiua [...] pupillo expediret recedere a communione. ⁊ doc. tang[...]
8 iubemus. §. j. C. de ſacroſanc. eccl. ¶ Sequitur nona pars [...] ver. niſi obijciat̄. ex quo nota, ꝙ creditor in pignore eſt q[...] curator debitoris. Simile dicimus in vſufructuario, q [...] ſi procurator, vt ſ. vſufr. quēad. ca. l. j. in ſi. ⁊ l. ij. de ope[...] Simile in colono, qui omnia diligenter dʒ proſpicere [...] rei fiat deterius. j. loca. l. videamus. §. itē proſpicere [...]
& nio ad vltimam partem, ſcʒ ad verſi. vt ⁊ is. dicitur [...] pter impenſas habet actionem. Quero quam? Ce[...] riā pignoratitiam. l. tutor. §. contrariam. de pig. act[...]
9 tur hic, † vt colligitur ex dictione ſed, ⁊ ex dictione [...] bebat actionem pro eo quod ſoluit, q̄d debebatur co[...] ꝑ eo q̄d ſoluit plus. Quero, quā actionem habet? [...] ʒ quoq3. in ſi. dicit, ꝙ pignoratitia cōtraria non compe[...] nihil eſt expenſum in re conſeruanda, vel reficiēda, ſed [...] cum actio nego. geſt. vel antiqua ex mutuo. Forte iſtud [...] cit de actione nego. geſto. nō videtur verum. non enim ge[...] gotium debitoris, ſed ſuum in dubio, l. ſi prior. §. j. j. de p[...] lud quod dicit de antiqua ex mutuo, poteſt procedere [...] cunia, q̄ coheredi debebatur, vt illa directa, que compe[...] heredi, competebat ei directo, vt l. grege. §. cum pigno[...] gno. ⁊ l. nomen. C. que res pig. oblig. poſ. ſed in eo quod [...] uit, illa antiqua ex mutuo nō poteſt competere. Dico [...] ei competit pignoratitia actio contraria. Cum enim ho[...] tur facere ex neceſſitate cōtract⁹ pignoris, q2 ſi dimitteret [...] coheredem, forte res periſſet, ⁊ propter hoc teneretur, ſi nō [...] cit illud quod diligens homo erat facturus. l. ea igitur. j. de pigno. act. ideo totum venit in actionem ex eo cōtractu. Sicut in ſimili dicit Iuriſconſultus de rei vendicatione. l. ſi heredes. §. ſi vnus. ſ. e. nec pōt dicere ꝙ ipſa impenſa non ſit facta ad rem ꝯſeruandam, q2 imo eſt facta ad rei conſeruationem periture aliter, ſi hoc non fieret. l. ſi pupilli. §. ſi Titij. ſ. de neg. geſt. Quero vltimo, an iſtud plus, quod coheres ſoluit coheredi ſuo, [...] debitor ei reddere tenetur, poſſit debitor ab illo coherede [...] piente repetere? Rn̄. ſic. j. de pigno. l. ſi inter colonum. [...]

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Videt̄ ceſſa. An ceſſa actiōe hypothecaria videtur ceſſa ꝑſonalis, vide in l. ſi heres pecuniam. ad Trebel. [...] l. fideiuſſor obligari. de fideiuſ. j. ⁊ in l. ſi in ſolutū. [...] ⁊ hic adde Bal. in l. ij. de hered. vel act. vend.

* CLAV. ¶ Nota. Et hanc legem ad hoc dicit ſingulare[...] in l. ſ. §. ex his. j. de verb. obli. poſt Io. de Plat.

LEX XXXI.

FVndus. Fundus in quo eſt loc⁹ religio[...] venit in diuiſione, loco religio[...] cepto. h. d.

LEX XXXIII.

QVe pater. Ea, que non ſunt diuiſa in [...] veniūt diuidenda poſt mor[...] hoc dicit.

LEX XXXIIII.

a SI pater. [a] Q̄d vni ex coheredibus ob[...] diuiſione, ſi eſt obligatus pro [...] bus, eſt tuendus. hoc dicit.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Si pater. De huius legis intellectu, vide [...] in l. q Rome. §. duo fratres. in ſi. q. de verb. oblig.

LEX XXXV.

SEruos. Eſtimatio que ſit tempo[...] nō facit emptionem. h. d.

LEX XXXVI.

a
b POmponius. [a] Inter patrem [...] cauſa dotis [b] [...] tio. h. d. Iſte intellectus qui tangitur hic per gl. [...] gitur plenius in l. ij. C. de inoff. dona.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Pōponius. Idem eſſet in augmēto dotis, vide [...] ſo. in rub. j. ſolu. matr. ad ſi. Limita vt per Pau. de Caſtro [...] ſi. cr. Et extende etiam ſi matrimonium non ſequeretur. [...] de Iaſo. in l. ſi extraneus. in vlti. notab. infra, de condic. ob. [...] Vide Alexan. l. ij. §. ſed ſi. in princi. ſolu. matri. in primo no[...]

⁊ l.ſi cum dotem.in prin.ij.no.ſoluto matri.aliqua per gl. ⁊ doc. l.ſi donatione.C.de col.

b ALEX.¶ Ex cā dotis. Id qđ đr hic in dote,ēt trahitur ad legitimam filio aſſignatā per patrem in vita,ſʒ Bal.no.in l.cū opʒ.§.non autem.C.de bon.que liber. Et an iſta l.extendatur ad paraphernalia, vide Ludo.tenentē qđ nō,in l.placet.de acq. here. Et ad hāc l.vide Bal.⁊ Imol.i l.ij.§.j.ſ.ſol.matr. An filia poſſit habere ꝯdictionē ob cāʒ ad dotē ñ ſequutis nuptijs,ſi pater ita voluit,qñ dotē dedit,tex.videt͛ qđ ſic,in l.ſi extraneꝰ.ad fin.ſ.de cōdi.ob cau.q̄ Ro đt per ſe ſingulariter ad hoc ponderari.

LEX XXXVII.

a **Cum putarem.** [a] Hec exceptio,tibi nō cōpetit ius agendi,nō poteſt opponi poſt ſententiam,nec reddit iudiciū retro nulluʒ,⁊ ſolutum authoritate ſententie non

b reperitur [b] vt indebitum.h.d.

ADDITIONES.

a P.PAV.P.¶ Cū putarē. Pro limitatione huiꝰ legis vide Alex. cōſi.cccc.xxvj.vide oīno Barb.cōſi.xcj. Itē an talis diuiſio ꝑiudicet ſubſtituto,vide Pau.de caſt.cōſi.cxxx.ad fi.⁊ in cōſi.ſeq. Et de materia vide Iaſon.⁊ alios in l.ſi me ⁊ Titiū.ſ.ſi cer.pet. Itē de intellectu huius l.vide Ia.in l.ſi Titiꝰ.de v.o.o. vbi refert intellectū Ang.⁊ Aret. Et q̄dā alia vide in materia huiꝰ l. p Bar.⁊ alios in l.cum ſolus.ſ.de vſucap.⁊ ibi late Pau.de ca.⁊ per eundem in l.ſi ꝑ errorē.ſ.e.ti.vide Alex.conſil.clxviij. vol.v.vbi ponit de diuiſione ſpōte facta cū eo q putabat͛ coheres,⁊ nō erat,vt in hoc tex.ad fi. Et qđ diuiſio nō ꝑiudicet ēt ſi ſit fctā ꝑ errorē iuris,vide Bal.ī ꝯſi.ccclxxxvj.vol.j.vide ꝯciſio. Paul.de caſt.in l.fin.§.idem queſijt.ſ.de condi.inde.quā ſequitur Iaſ.ibi de eo qui diuiſit hereditatē fratris,que tota ad euʒ ſpectat.

POMA.¶ Limita hāc legē,vt per Ang.§.qdā. Inſti.de actio.

b ALEX.¶ Nō repetit͛. Hoc ſpeciale authoritate iudicate,⁊ ideʒ in trāſactione,ſm Bal.in l.j.in p̄n.C.vlꝰ vale.qđ agit͛. Et ad hāc legē vide gl.⁊ Bart.⁊ melius Bal.in l.ſi ſoror.C.de col.⁊ Bal.⁊ Imo.in l.iuſte.de acqui.poſ.p Bar.in l.ſi Titius.de verb.obli.

LEX XXXVIII.

a **Qui familie.** [a] Verba enunciatiua propter aliud emiſſa vim irreuocabilis confeſſionis non habent.hoc dicit iſta lex,quod nota.*

ADDITIO.

a ALEX.¶ Qui familie. Vide Bal.i l.ex hac ſcriptura.in fi.⁊ qđ ibi dixi poſt Bar.ſ.de dona.⁊ late declarat Bal.i l.j.C.de cōfe.

* CLAV.¶ Nota.Bar.in l.ex hac.ſ.đ dona.dicit,ꝙ hec lex eſt vtilior,ꝙ alia de corpore iuris.

LEX XL.

1 ☞ Nomine alterius agēs ſi obtinet,repetit expēſas,alias nō.
2 Cōmunē cām agens repetit a ſocio quatenus plus expendit.
3 Cautela quod qui agit cām communem,ꝓmittat aduocato ſalaria communi nomine.

Ex parte. Qui obtinuit in cā communi,repetit expēſas pro rata.h.d. Intellige,ſi in cā ꝓpria nō erat alias tm̄ expēſurus,qꝛ tūc repe-
1 tit,alias nō.† No.ꝙ q agit noīe alterius,repetit expenſas,ſi obtinet,ſecus ſi ſuccumbit,vt C.māda.l.ēt ſi ꝯ.⁊ iud.
2 ſol.l.iam tn̄.§.in hac.¶ † Scđo no.qđ q agit cām cōmunem,repetit a ſocijs,quatenus plus expēdit,ideo qꝛ cōmunē cām agitauit. Aduerte tn̄ qꝛ in dubio p̄ſumit͛ plꝰ expēdiſſe ꝓ rata ſocij,niſi ꝑ aduerſaʒ partē aliter ꝓbet. Exēplū habes in gl. Sit ergo
3 † cautus ille qui agit cōmunem cauſam,vt promittat ſalaria aduocato communi nomine,quod nota.

§. Inteſtato. Quo ad collationē teſtatus vr̄ decedere q in codicillis de omnibꝰ bonis diſponit.h.d.¶ No ergo ꝙ qñ teſtator oīa bona diuidit p p̄legata,illa p̄legata aſſumūt vim portionis hereditatis,⁊ p conſequēs ita veniūt in reſtitutionē fideicōmiſſi ſicut portio hr̄ditatis.l.qđ ergo.de legatis.j.ſcripſi in l.Marcellꝰ.§.i.ad Trebel.

§. Filius. Debita contracta per vnum ex fratribus cōmunem hereditatem poſſidentibꝰ,nō veniūt de communi ſoluenda.h.d.iſte notabilis §.

§. Duos. Perēpto principali facto teſtatoris,perimitur acceſſorium.h.d.

LEX XLII.

1 ☞ Nullitatis cauſa venit in cauſam appellationis.

a **Quedam mulier.** [a] Cauſa nullitatis pertinet ad iudicem appellationis,qui poteſt ſententiā pro parte confir-
b mare,⁊ pro parte nullā pronūtiare.h.d.[b] ¶ No.† ꝙ
1 in cauſa appellationis venit cauſa nullitatis,ad qđ l.Carmelia Pia.de iure patro.⁊ in l.j.C.quando prouo.non eſt neceſ.

ADDITIONES.

a POMA.¶ Quedam mulier. Vide Alexā.conſi.xcvj.ad fin.iiij.volu.Roma.conſil.xxviij.

b ALEX.¶ Hoc dicit. Et vide Bar.in l.j.§.libelli.de app.⁊ adde c.Ray.de teſta.⁊ l.j.C.ſi aduer.rem iudic.

LEX. XLV.

Inter coheredes.

§. Si familie erciſcunde. intellige hunc §.quādo vēditio fuit facta ex cauſa neceſſitatis.C.eodem.l.j.

§. Si quis ſtipulatus. Stipulatio facti diuidui,cōtra heredem facientem.cōtra,tantum cōmittitur.hoc dicit §.iſte,quod diligenter nota.

§. Vſufructu. No.caſum qđ ſoluēdo pro herede,ſi non ſoluat,ab eo repetitur.h.d.

LEX XLVII.

Si maritus. Actio de dote datur cōtra heredes ſoceri recipientis dotem,⁊ licet maritus nō ſit heres,ei ſubuenitur,vt apud eū ſit dos,qui ſuſtinet onera matrimonij.h.d. ¶ Quero,iſto caſu,quo factum eſt diuortiū poſt mortē,vtrū detur actio de dote contra filium,licet non ſit heres? Glo.dicit
a ꝙ ſic.⁊ ita intelligit hic,quod nō puto [a] verum. Licet enim filio vel marito detur dos,tamen alij heredes mariti tenētur,⁊ ſunt conueniendi,ideo preſtatur eis cautio,ꝙ eos defendet.ſ.eod.l.ſi filia.§ hoc amplius. Sed hic dicitur quod licet filius nō ſit heres poteſt petere quod dos ſit apud eum,qꝛ matrimonij onera ſuſtinet,vt hic,⁊ ſ.de iure dot.l.ſi is. Et pōt hoc petere,ſi onera matrimonij ſuſtinet tempore mortis patris,licet tēpore petitionis nō ſuſtineat.hic eſt caſus hic. Qua autem actione aget,dic vt in l.ſi conſtante.§.i.ſolu.matri.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Non puto. Et ita etiam tenet Io.ꝯ gl.iſtā in l.ſi marito.§ penul.ſ.ſol.matri.vbi voluit,quod etiam ſi eſſet pro parte inſtitutus,vel etiam exheredatus,non erit maritus cōueniēdus inſolidum,ſi tantū pro parte eſt inſtitutus.nam dicit ipſe,ego habeo,quod coheredes non tenentur ſoluere,niſi prius p̄ſtita cautione de cōſeruando eos indemnes a muliere ſolu.matri.l.ij.§.j.⁊ l.pater.ad finem,de dote preleg. Ergo hoc neceſſario ſequitur,licet gl hic aliter videat͛ ſentire,ſecundū ipſum,⁊ in effectu vult idem,quod Bar.hic.

LEX XLVIII.

In iudicio. In ſucceſſorem ſingularem ex neceſſitate tranſit inſtantia iudicij.hoc dicit.No glo.ſuper verbo,recepta,⁊c.

LEX XLIX.

Si familie. Plures heredes vnius hereditatis debent vnum procuratorē conſtituere,⁊ non ſeparatim agere.hoc dicit lex iſta.

LEX L.

1 ☞ Iudex ex officio cogit eos qui ſuccedunt defunctū ſepelire.
2 Defuncti res pro eo ſepeliendo iuſſu iudicis ante aditam hereditatem venditur.
3 Vendens ex neceſſitate non cauet de dupla.
4 Executor vendens reʒ,non promittit de euictione,ſed iudex decernit actionem.
5 Cautio,que non debet interponi,interpoſita committitur.
6 Hereditate nondum adita,facta non veniunt in hoc iudicio.

a **Qui heres erat.** [a] Nota iſtam legē ſingularē,qui vendit ex neceſſitate,non tenetur de dupla promittere,⁊ cautio,que non debet interponi,interpoſita cōmittetur. Item quod quis facit ante aditam hereditatem,in directum familie.erciſ.iudiciū non venit. Item pro ſepeliendo defuncto,ante aditam hereditatem,iuſſu iudicis res hereditarie poſſunt vendi.h.d. Quā legem nota,quia fuit quoddam conſilium Vlpia-
1 ni.† Nota ꝙ ad officium iudicis pertinet cogere eos,qui ſucce-
2 dunt,ſepelire defunctum. Nota† quod pro ſepeliēdo defuncto,
3 res poteſt vendi ante aditam hereditatē iuſſu iudicis.¶ † Itē nota,qđ qui vendit ex neceſſitate non tenetur cauere de dupla.
4 Item† quod quando executor vendit aliquam rem,non debet

ipſe de euictione promittere, ſed iudex ipſe debet actionem de-
5 cernere ibi. ¶ ✝ Item nota, q̄d cautio, que non debet interponi,
interpoſita committit. Et dic plene in l. ſi patronus. ſ. de dona.
6 per Dy. ¶ Ultimo no. ✝ q̄ que fiunt ante aditam hereditatē,
non veniunt in hoc iudicio.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Qui heres erat. Hec eſt l. ſing. q̄ fuit vnū cōſiliū Ul-
pia. ⁊ ipſum no. alleg. Bar. in l. alio. in fi. q. de ali. leg.

LEX LI.

QVe pater. Expēſe, quas pater fecit pro filio in ſtudio, non debent filio imputari tēpore diuiſionis, niſi animo repetendi patrē feciſſe conſtet. h. d. Quid de libris. Scitis quod gl. tāgit ⁊ Cy. C. eo. l. ſi filiusfamilias. Ego plene dixi in l. prima. §. nec caſtrenſe. de collatione bonorum.

LEX LII.

FVndus. Si fratres ſuſtinēt cōmuniter onera matrimonij, fruct⁹ dotis veniūt in communi, ſecus poſt diuiſionem. h. d. Vel breuius, Fructus dotis dūt eſſe fratrum exiſtentium in communione, ſecus ſi facta fuerit diuiſio. h. d.

§. Si ego. Si iudicium diuiſoriū nō facit preiudiciū petitorio, admittit ipſorum cōcurſus. h. d. ¶ Oppo. de l. fundi. ⁊ l. fundum. ſ. de excep. Solu. hic vterq̄ cōfitebatur alium coheredē, vnde ſententia lata in vno, non parit preiudicium in alio, merito admittitur concurſus, ibi ſecus. Et ideo quedam gloſſella, que eſt hic, ſuper verbo, confiteor, que dt, tu vero confiteris me heredem, optime dicit, volens euadere illud contrarium.

LEX LIII.

MEuius. Quod fuit defuncti, vel eius occaſiōe obuenit, in h̄ iudicio venit. h. d. iſta l.

a **§. Arbiter.** [a] Valet ſententia ſi portiones inuicem compenſantur, ſeu adequantur, ⁊ in aliquo ſuperfluo alter tantummodo condēnatur h. d. Et eſt tex. iuncta gl. in l. hoc iudicio. ſ. eo.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Arbiter. An arbiter poſſit cognoſcere de exceptione compenſationis, vide per Bal. in l. j. C. de arbi. ⁊ in l. neq̄. C. de compen. ⁊ in l. cum Papinianus. aliqui habent in l. nemo. in vſi. quero nunquid excep. C. de ſenten.
POMA. ¶ Vide Alex. conſi. cxix. ver. non obſtat. ij. volu.

§. Cum familie. Res eſt eſtimanda prout valet tota, nō ꝓut valet diuiſa. h. d.

LEX LV.

EX hereditate. Si vnus ex heredibus vēdidit partem ſuā certe rei, non venit illa res in iudicio fami. erciſc. h. d.

LEX LVIII.

a **ARbitro.** [a] Si diuiſio fiat iudicio pendēte, iudicis officium euaneſcit. h. d.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Arbitro. Adde Bal. in l. j. C. communi diuidun.

Communi diuidundo. Rubrica iii.

LEX I.

COmmuni. Quero quando fuit inductum cōi diuidundo iudicium? Dic vt in gloſſ.

LEX II.

a **NIhil.** No. l. quod ſi emimus rē ſimul, quod in ea re dicimur eſſe ſocij, quod eſt notādum, [a] ⁊ tenementi.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Eſt notādū. Adde l. cū ꝓponas. ⁊ ibi Bar. Bal. C. ꝓ ſoc. ⁊ l. vt ſit. ſ. pro ſoc. ⁊ dicit ibi hoc verum, ſi animo contrahende ſocietatis emeret: alias ſecus. exemplū, ſi incontinenti poſt emptionem diuiſerunt. Nam tunc preſumitur non animo ſocietatis contrahende. l. ſed iulianus. §. ꝓinde. ſ. ad maced. ita egregie declarat Rapha. in l. reos. in prin. ſ. de duob. reis. ⁊ idem dicit in duob. ſimul mutuo accipientibus per hāc l. Et q̄ ſta dicat impropria ſocietas, ſunt gl. inſti. de obli. que ex quaſi contractu. §. item ſi inter.

LEX V.

SEd ⁊ ſi res. No. q̄ per ſñ decretū domin⁹ efficitur qui mittitur in poſſeſſionem ſi prior poſſeſſor erat. Vidiſtis in l. ij. ſ. ſi ex noxa. cau. aga.

LEX VI.

SI quis putans.

§. Siue autem. Fruct⁹ veniūt in hoc iudicio, ſiue immediate ꝑcipiantur a ſocio, ſiue locentur colono nomine cōi. Si vero locentur nomine proprio, damnum ad locantē ſpectabit, lucrum vero erit commune. h. d.

§. Si fundus. Ius reale in parte pro indiuiſo vni ex ſocijs non remanet in parte que ipſi ſocio ex diuiſione obuenit, ſed totum fundum etiam poſt diuiſionem reſpicit. hoc dicit.

LEX VII.

COmmuni. Fundus vectigalis venit in h̄ iudicio non diuidendus, ſed adiudicandus. h. d.

a **§. Inter predones.** [a] Inter eos qui non habent iuſtam poſſe[ſſionem] non competit hoc iudicium. Item ſi petitor tantum iniuſte poſſidere dicatur, ab hoc iudicio remouetur. hoc dicit. no. glo. forte eſt verum, quando conſtat q̄ dominium non h̄z, alias in
hoc iudicio dominium venit incidenter, id q̄ poſſidet, preſumi-
b tur [b] iuſte poſſidere. l. j. ſ. fa. erciſ. ⁊ quod no. in l. quidā in ſuo de condi. inſti. ⁊ ibi dixi, ⁊ per gl. in l. ſicut. §. ſicut. ſ. ſi ſer. ven.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Inter predones. vide Bal. in l. non epiſtolis. C. de pb. Et an iſta iudicia diuiſoria dicantur poſſeſſoria, vide Bald. in l. poſt ſententiam. C. de ſenten.
b ALEX. ¶ Preſumitur. No. q̄d poſſidens preſumitur iuſte poſſidere. Adde Bal. ⁊ Ang. in l. ſuper longi. C. de ꝑſcri. lon. tem. ⁊ gl. in c. i. §. ſi duo. de pace tenē. que idem dicit q̄d ꝑſumitur ſine rapina poſſidere.

§. Si debitor. Debitor certe partis pro indiuiſo ſi in diuiſione tota res ſibi fuerit adiudicata, totum dare debebit. ⁊ habere q̄ pro adiudicatione dedit, ſed ſi tota alteri fuerit adiudicata. liberabitur ſoluēdo, ⁊ pretium, q̄d ꝓ adiudicatione dedit, recipit, h. d. ¶ Opp. q̄d diuiſio
a iſta non preiudicet [a] huic, qui habet iſtud ius. ſ. e. l. ſi quis putans. §. ſi fundus communis. ⁊ §. ſeq. Sol. ibi ille tertius q̄ non interfuit diuiſioni habebat ius reale ſcilicet, hypothece, hic vero debebatur actione perſonali tenementi.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Non preiudicet. Q̄d no Bar. in l. fraudati. ſ. de pub.

LEX X.

ITem quamuis. Delictum defuncti purgatur per actionem deſcendentem ex delicto, non nocet heredibus ſecus ſi purgatur per actionem deſcendentem ex ꝯtra. vel quaſi. hoc dicit.

LEX XII.

a **SI edes.** [a] Vide Dyn. in cap. in re cōmuni. extra de reg. iur. lib. vj. ⁊ in l. ſi edib. de dam. infec.

ADDITIO.

a ¶ Si edes. Vide p Ang. in l. q̄dā Hyberus. ſ. de ſer. v. pdio. Quomodo in pariete cōi poſſit aliquid fieri, vide p Cep. in trac. de ſer. vrb. pred. c. iij. ALEX. Vide q̄ not. Bart. in l. ſi ſtipulatus fuero per te non fieri. de verb. obli.

LEX XIIII.

IN hoc iudicium. Quod quis facit in fundo, quem ſcit communem cum aliquo, quem cognoſcit, venit in hoc iudicio: ſed q̄d quis facit in fundo, quem putat proprium qui vere cōmunis eſt, non venit in hoc iudicio, ſed poſſeſſori tertio dabitur: que ēt ad ſingularem ſucceſſorē trāſibit. ſi q̄s fecit in fundo, quem putat communem cum eo, cum quo non venit in hoc iudicio. h. d.

a **§. Si conueniat.** [a] Pactum ne perpetuo diuidatur, non valet. h. d.

ADDITIO.

a P. PAV. P. ¶ Si conueniat. Vide Iaſ. in §. q̄dā. Inſti. de act. obi ponit multa in materia. Et vide Flor. hic, qui dicit q̄d ſi fuit pactum factum in perpetuum, intelligitur donec viuat. Et vide q̄ habes in Bertac. in verbo, diuiſio, vbi multa addidi.
ALEX. ¶ No. quod q̄s nō cogitur ſtare in cōmuniōe. l. iij. C. cōmu. vtriuſq̄ iudi. fallit in caſu ſing. l. ſi. C. de alie. iud. ⁊ no. in l. pen. vtr. ſi. C. e. Habui de facto an valeat pactum q̄ toto tēpore vite, non liceat diuidere. Iſtud hic clare in tex. non deciditur. ⁊ reſpondi quod ſic, per l. j. iuncta. l. nulla ſ. pro ſoc. Adde q̄ cōtrariū tenet Roma. cōſi. ccxxv. ipſe Alex. cōn. xviij. lib. iij. Quid aūt in diſpoſitione